

Македонска берза Потенцијал на пазарот

- Методологија
  - Сопственичка структура на компаниите
  - Структура на менаџмент и донесување на одлуки
  - Инвестициски планови односно стратегија за раст
  - Извори на финансирање
  - Користење на финансиски продукти и услуги производи (процес на избор, влијатели врз изборот, Needs and Gaps матрица)
  - Детекција на потреба за трансформација во АД
  - Ставови кон трансформација на претпријатието во АД
  - Перципирани предности од трансформацијата во АД
  - Потенцијал за спроведување на постапката
  - Бариери за спроведување на постапката
  - Извори на информирање на трансформација (постапка, предности, недостатоци итн)
  - Свесност за активностите на Македонска Берза
  - Перцепција на Македонска Берза
  - Имиџ на Македонска берза

STRATUM R&D

STRATUM R&D е Институт за истражување и развој. Водена од консултант од областа на Иновациски менаџмент и специјализирана за истражувања на потенцијали на пазарот и тестирање на нови идеи кои генерираат развој

Примарна цел

Примарната цел е да се детектира потенцијалот за користење на услугите кои ги пружа Македонска берза за компаниите како и свесноста за истото кај компаниите. Детекција и на бариерите за користење на услугите

Нацрт на истражувањето

Предлог нацрт со кој се постигна максимален ефект во детекција на клучните информации е комбинирана мултимодуларна студија која се состои од модули за U&A студија и модули за корпоративна репутација со SWOT анализа.

Испитаници

Оптималниот нацрт вклучува различни сегменти на испитаниците: ДОО компании од различна големина, од различен географски регион, од различен сектор итн

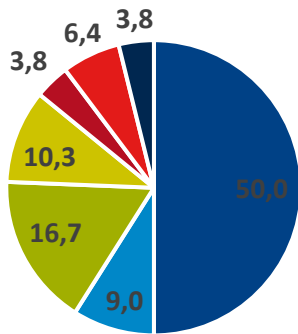
Како се спроведува истражувањето

Структура на примерок

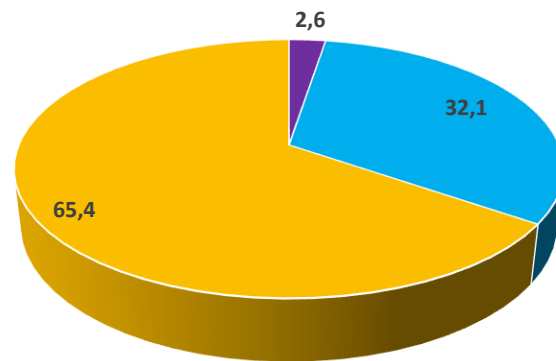

регион

- Скопје
- Североисточен
- Југоисточен
- Вардарски
- Пелагонија
- Северозападен
- Југо-западен

Број на вработени

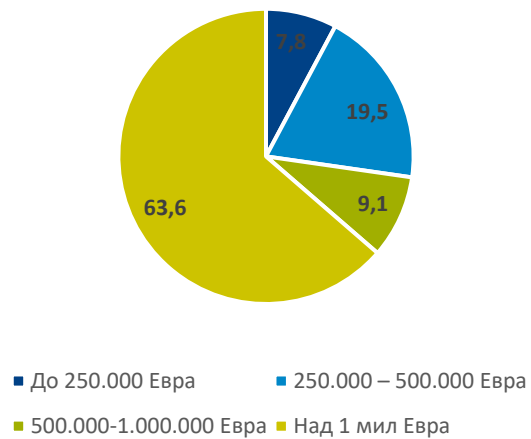

- 6-10
- 11-50
- 50+

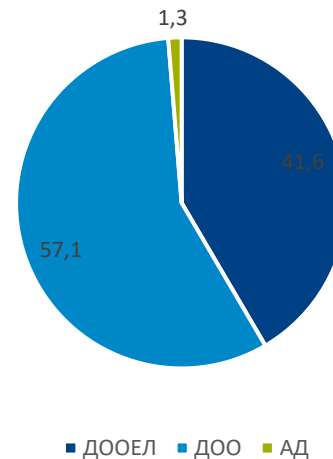
Структура на примерок

Капитал на компанијата

Правен облик

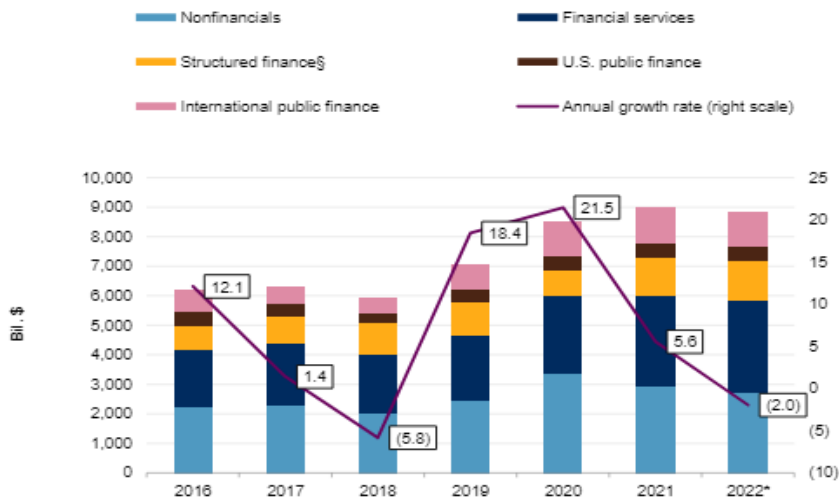

Desk Research

Глобални трендови за емисија на хартии од вредност

Historical Global Issuance And Forecast

*Full-year forecast. §Structured finance excludes transactions that were fully retained by the originator, domestically rated Chinese issuance, and CLO resets and refinancings. Sources: Green Street Advisors, Refinitiv, and S&P Global Ratings Research.

Copyright © 2022 by Standard & Poor's Financial Services LLC. All rights reserved.

S&P Global Ratings Research очекува глобалното издавање хартии од вредност да се намали за околу 2% во 2022 година (види графикон 1). Глобалното издавање хартии од вредност изненади со нагорна линија во 2021 година, надминувајќи го пробивниот раст во 2020 година за да заврши на 9 трилиони долари. Особено силниот четврти квартал довел до годишен пораст од 5,6%, откако вкупниот износ од годината до денес паднала за нешто повеќе од 1% помалку од 2020-тите до септември.

Резултати

Заклучоци

- Постои негативен тренд кај македонските компании кога станува збор за преминување во акционерски друштва.
- Овој тренд е забележан и во остатокот од светот, со исклучок на Америка и Велика Британија, кадешто поголем дел од компаниите функционираат преку акционерски удел.
- Најголема причина за несигурноста за преминување во АД е самата неинформираност на менаџментот, или стравот од негативни последици.
- Поради тоа, кај македонските компании има простор за информирање и укажување на придобивките од трансформација во АД преку различни видови работилници и обуки.

Заклучоци

- Во однос на емисиите на хартии од вредност, најголем број од компаниите се плашат од ризиците кои истите ги носат, па затоа не ни помислуваат на нивно издавање. Нивниот став останува ист дури и кога би имале можност да бидат обучени или информирани од страна на стручни лица.
- Компаниите исто така се несигурни кога станува збор за котација на берза, најчесто поради неинформираност и фокусирање на негативните страни кои ги носи истата.
- Македонска Берза е перципирана како државна компанија која е сериозна и професионална.

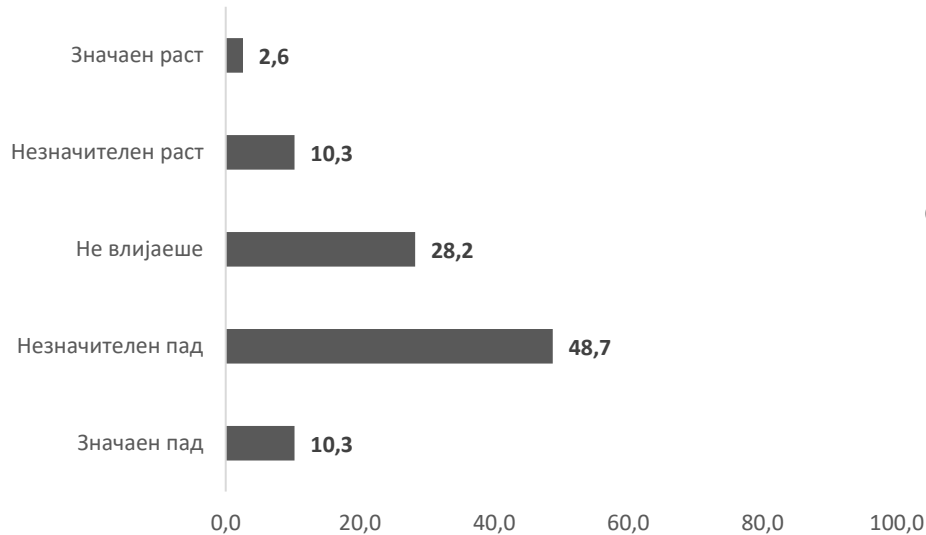

ВЛИЈАНИЕТО НА КОВИД НА ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ

П1. КАКО ВЛИЈАЕШЕ КОВИД ПАНДЕМИЈАТА ВРЗ РАБОТЕЊЕТО НА КОМПАНИЈАТА?

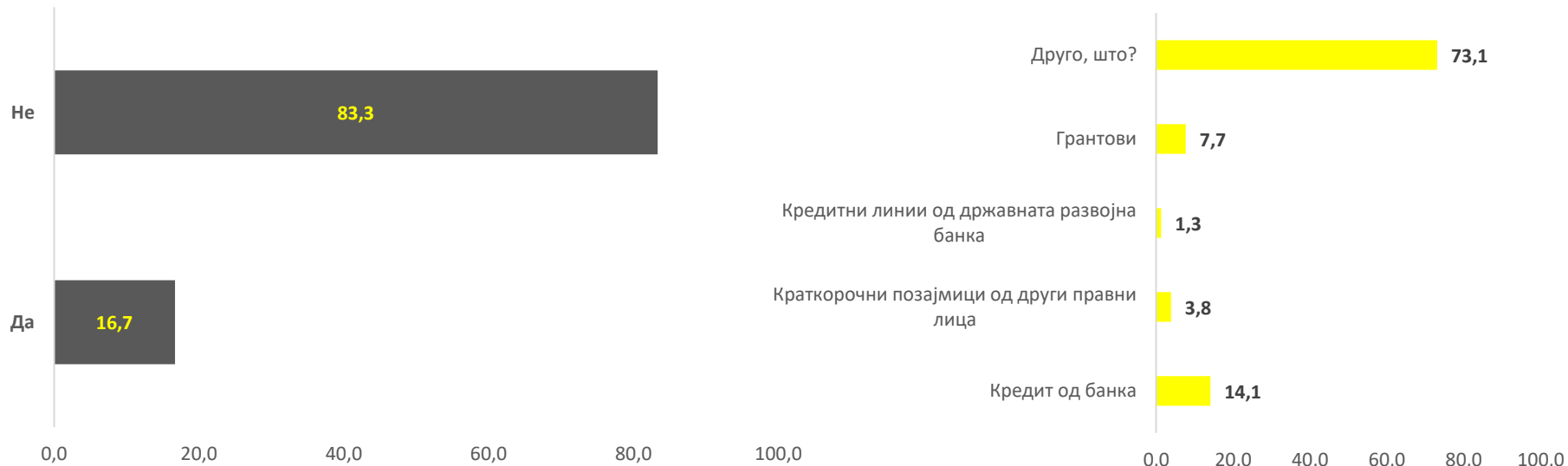
П2. НА ШТО ВЛИЈАЕШЕ НАЈМНОГУ ПАНДЕМИЈАТА ВРЗ РАБОТЕЊЕТО НА ВАШАТА КОМПАНИЈА

Ковид пандемијата влијаела со незначителен пад врз работењето на компаниите, и тоа најмногу врз оперативното работење заради рестрикциите и врз односите со вработените.

П3. ДАЛИ КОРИСТЕВТЕ НЕКОИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ДА ГИ НАДМИНЕТЕ ФИНАНСИСКИТЕ ПРОБЛЕМИ КАКО РЕЗУЛТАТ НА ПАНДЕМИЈАТА?

П4. КОИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ГИ КОРИСТЕВТЕ?

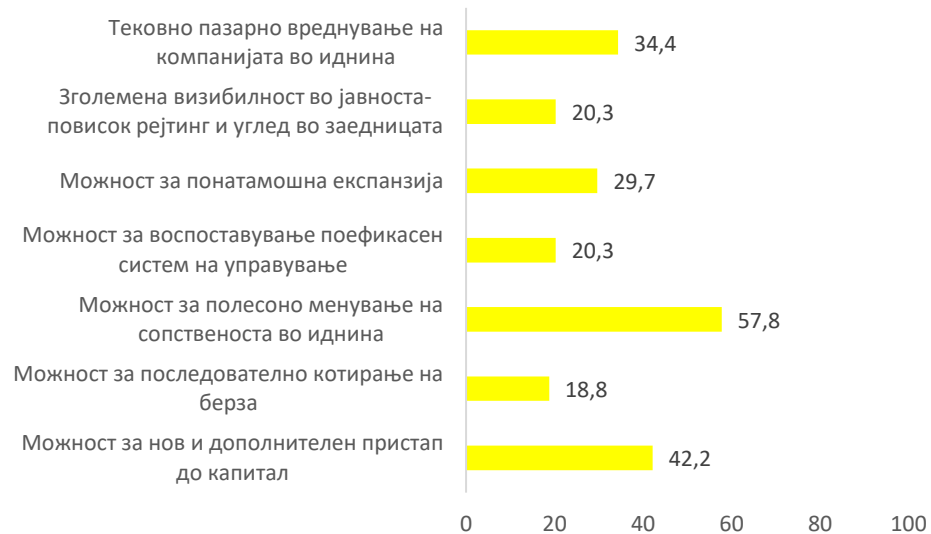
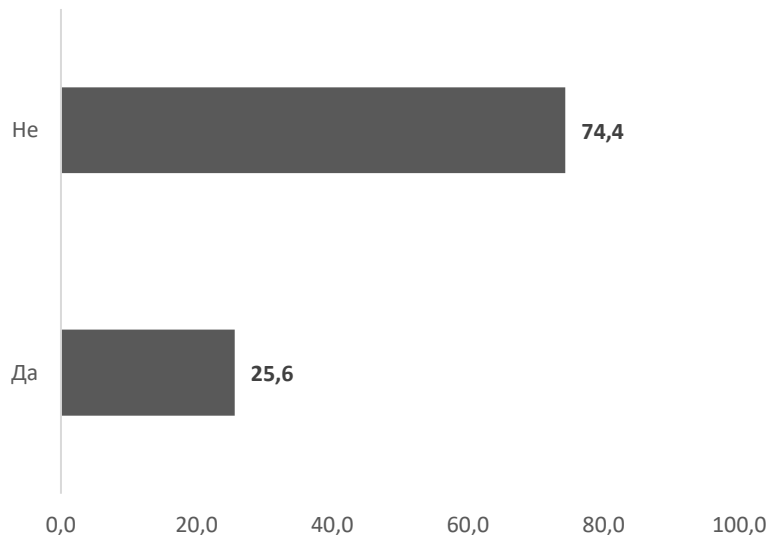
Само 17% од компаниите користеле финансиски инструменти за надминување на проблемите предизвикани од пандемијата и од нив дури 73% користеле неофицијални извори на финансирање.

ТРАНСФОРМАЦИЈА ОД ДООЕЛ/ДО ВО АД

П5. ДАЛИ МЕНАЏМЕНТОТ (ВИЕ КАКО ПРЕТСТАВНИК) СТЕ РАЗМИСЛУВАЛЕ ЗА ТРАНСФОРМАЦИЈА НА КОМПАНИЈАТА ВО АД?

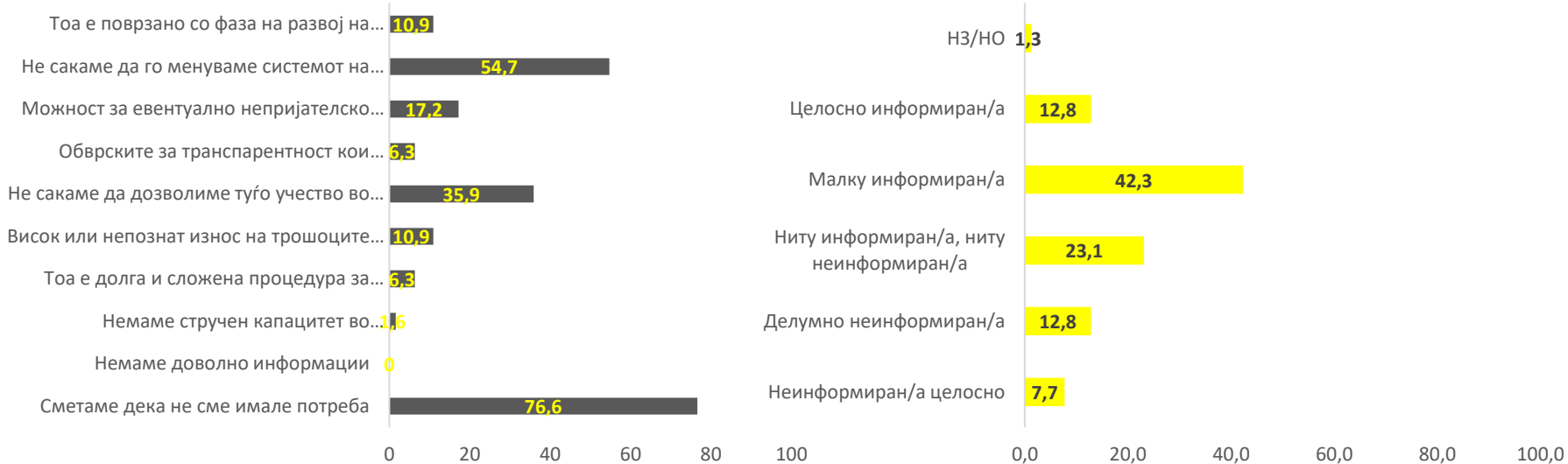
П6. ДАЛИ ЗНАЕТЕ ЗА ПРЕДНОСТИ КОИ ГИ НОСИ АД ВО ОДНОС НА ДООЕЛ/ДОО?

Две третини од компаниите не размислувале за трансформација на компаниите во АД: како најзначајни придобивки од трансформација во АД, менаџментот на најголем број компании ја гледа можноста за менување на сопственоста во иднина и можност за нов и дополнителен пристап до капитал.

П7. Кои се причините поради кои до сега не сте одлучиле за трансформација во АД?

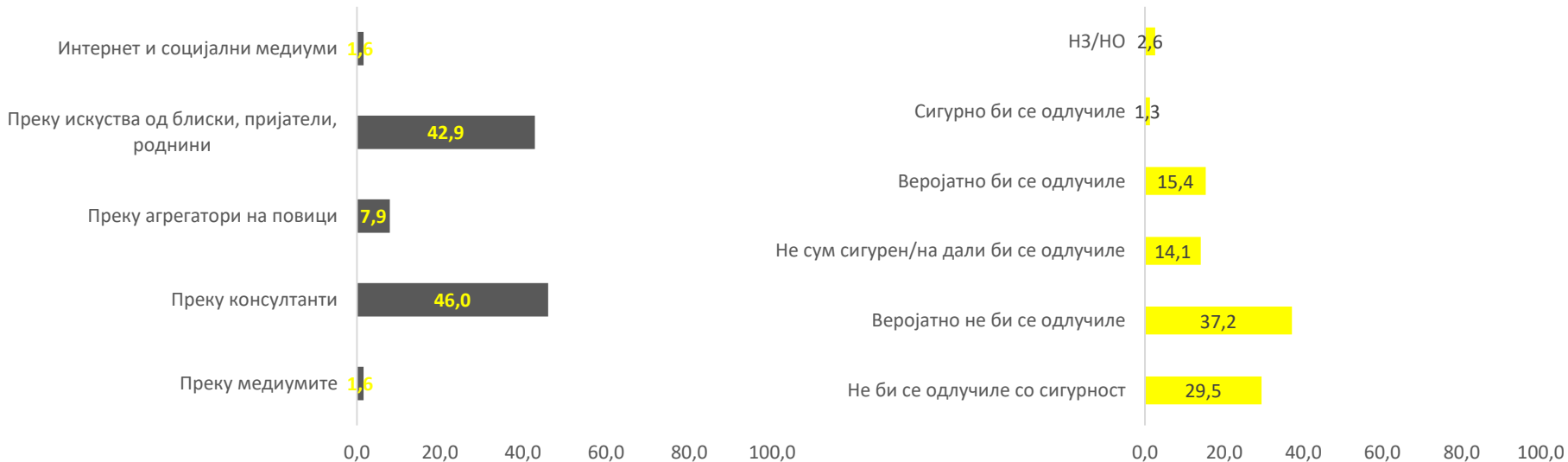

Причини заради кои не се одлучиле за трансформација во АД е немањето потреба, односно не сакаат да дозволат менување на системот како и дозвола на туѓо присуство во компанијата. Само 42% се информирани за предностите кои АД како организациона поставеност ги носи. Повеќе од половина се делумно или воопшто неинформирани.

П10. ОД КАДЕ СЕ ИНФОРМИРАТЕ ЗА ФИНАНСИСКИ МОЖНОСТИ ЗА КОМПАНИИТЕ?

П11. ДАЛИ СМЕТАТЕ ДЕКА ДОКОЛКУ БИ ИМАЛЕ ПОВЕЌЕ СТРУЧНИ ИНФОРМАЦИИ, ПРИСТАП ДО СОВЕТУВАЊЕ ЗА МОЖНОСТИТЕ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМПАНИИТЕ ПРЕКУ ТРАНСФОРМАЦИЈА ВО АД БИ РАЗМИСЛИЛИ ЗА ТРАНСФОРМАЦИЈА

Клучни извори во моментов за информирање на компаниите за предностите од АД се: консултанти и преку искуства од блиски. Можност да се одлучат за трансформација изразиле околу 17% од компаниите.

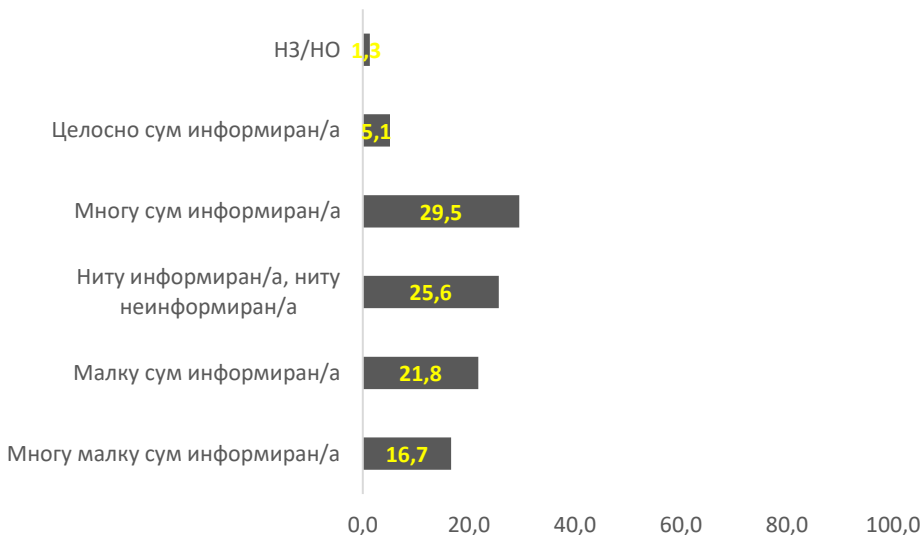

ИЗДАВАЊЕ НА ЕМИСИИ ОД ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

П14. КОЛКУ ДЕТАЛНО СТЕ ИНФОРМИРАНИ ЗА ТОА ШТО СЕ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

П15. ОД КАДЕ СЕ ИНФОРМИРАВЕТЕ ЗА ПАЗАРОТ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ, КАКО И ИЗДАВАЊЕ НОВИ ЕМИСИИ?

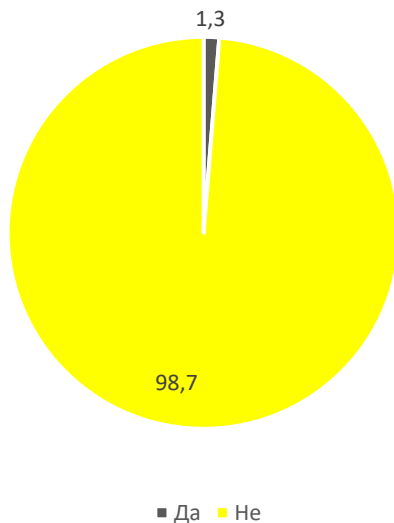

Една третина од испитаните компании се водени од менаџмент кој е информиран за тоа што се хартии од вредност, а дури 40% не се информирани. Од оние кои се информирани најголемиот процент се информирани преку искуства на блиски, а само 11.5% преку формално образование.

П16. ДАЛИ ВАШАТА КОМПАНИЈА НЕКОГАШ НАПРАВИЛА ЕМИСИЈА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

П17. КОИ СЕ СПОРЕД ВАС, ПРЕДНОСТИТЕ НА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ

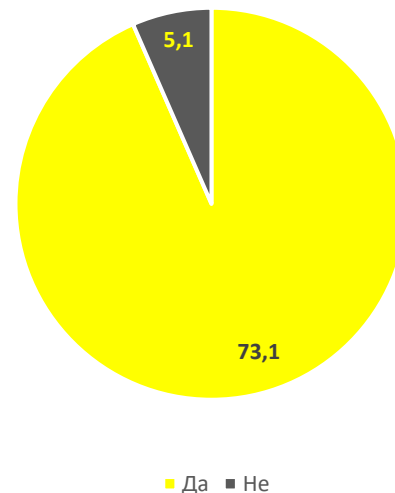

Компаниите кои се АД, само 1.3% направиле емисија на хартии од вредност. А како придобивки од ова се континуирана можност за прибирање на капитал и зголемена можност за ликвидност и тековно работење.

П18. ПОЗНАВАЈКИ ГИ ПРЕДНОСТИТЕ НА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ, ДАЛИ МЕНАЏМЕНТОТ НА КОМПАНИЈАТА РАЗМИСЛУВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА КОМПАНИЈАТА ПРЕКУ ЕМИСИИ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

П19. ДАЛИ СПОРЕД ВАС ИМА РИЗИЦИ ОД ИЗДАВАЊЕТО НОВИ ЕМИСИИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

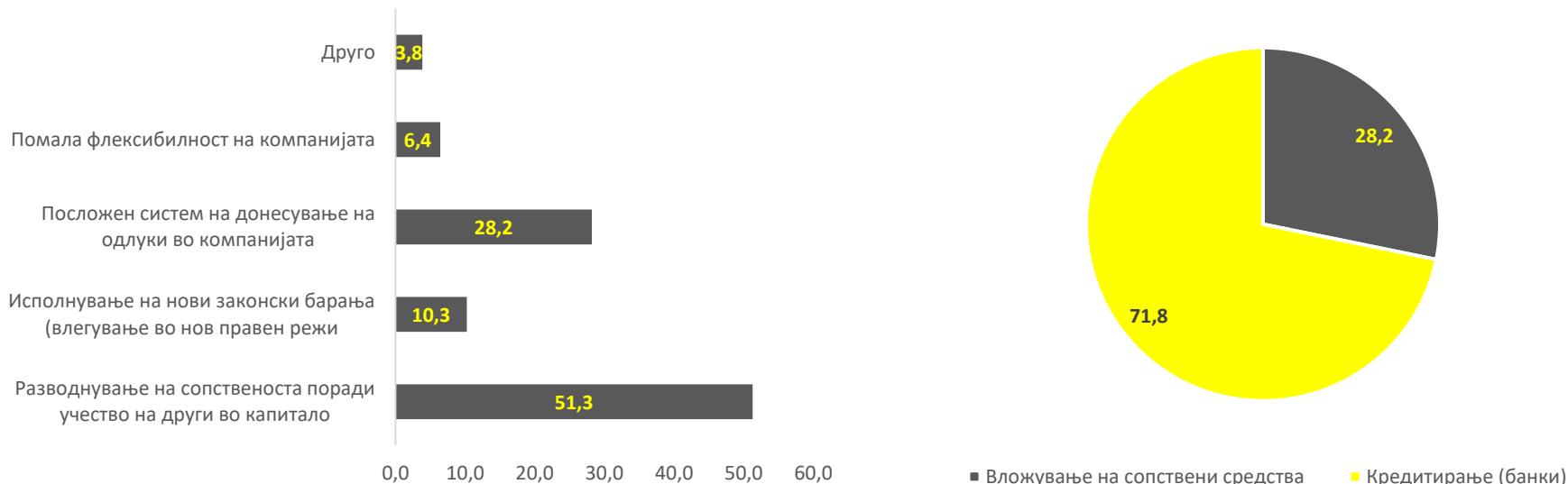

Над половина од АД компаниите не размислувале за нова емисија од хартии од вредност, а над 73% сметаат дека издавањето хартии од вредност има ризици.

П20. РЕКОВТЕ ДЕКА ИМА РИЗИЦИ РИЗИЦИ ОД ИЗДАВАЊЕТО НОВИ ЕМИСИИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ. ВЕ МОЛАМ КАЖЕТЕ МИ СПОРЕД ВАС КОИ СЕ РИЗИЦИ ГИ ПОВРЗУВАТЕ СО ИЗДАВАЊЕТО НОВИ ЕМИСИИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

П21. КОИ ДРУГИ ОПЦИИ НА ФИНАНСИРАЊЕ ГИ ПРЕФЕРИРАТЕ ПРЕД ИЗДАВАЊЕТО НА НОВИ ЕМИСИИ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

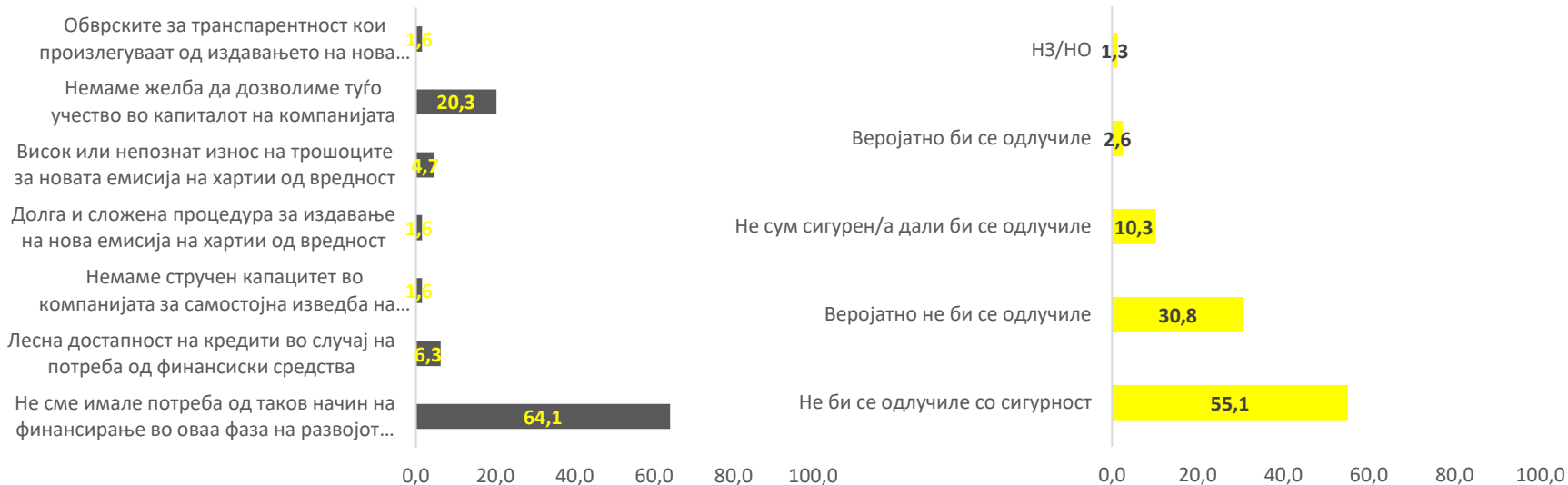

Ризици кои компаниите ги перципираат од емисии на хартии од вредност се во најголема мерка – разводнување на сопственоста и посложен систем на донесување одлуки во компанијата. Заради тоа компаниите како опција на финансирање ја перципираат Кредитирање од банка.

П22. КОИ СЕ ГЛАВНИТЕ ПРИЧИНИ ПОРАДИ КОИ ДОСЕГА НЕ СТЕ ОДЛУЧИЛЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

П23. РЕКОВТЕ ДЕКА ПОСТАПКАТА Е КОМПЛИЦИРАНА И НЕМАТЕ СТРУЧНИ КАПАЦИТЕТИ ВО КОМПАНИЈАТА. ДАЛИ ДОКОЛКУ ПОСТОИ СТРУЧНА ПОМОШ ВО ЦЕЛИОТ ТЕК НА ПОСТАПКАТА, БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ НА ВАКВА ПОСТАПКА? (СО ОЦЕНКА ОД 1 ДО 5 КОЛКУ СТЕ СИГУРНИ ДЕКА БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ)

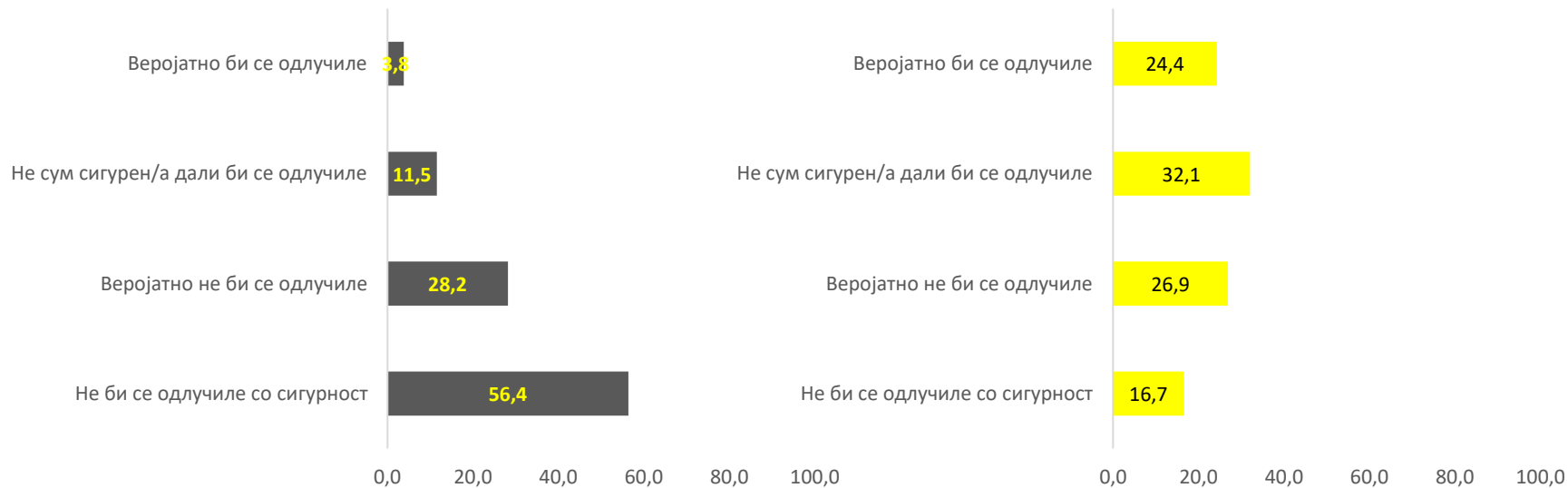

Како причина за не пуштање емисија на хартии од вредност менаџментите на АД изјавуваат дека немале потреба од таков начин на финансирање. Без оглед на тоа што би имало опција за стручна помош надвор од компанијата во текот на постапката повторно над 85% изјавиле дека не би се одлучиле.

П24. Колку е веројатно дека би се одлучиле на издавање нова емисија хартии од вредност доколку се покриени главните трошоци на постапката?

П25. КОЛКУ Е ВЕРОЈАТНО ДЕКА БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ НА ДА ПРИСУСТВУВАТЕ НА ИНФОРМАТИВНА РАБОТИЛНИЦА НА КОЈА БИ ГИ ДОБИЛЕ СИТЕ ПОТРЕБНИ ИНФОРМАЦИИ И ДЕТАЉИ ЗА ПОСТАПКАТА НА ЕМИСЈА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ?

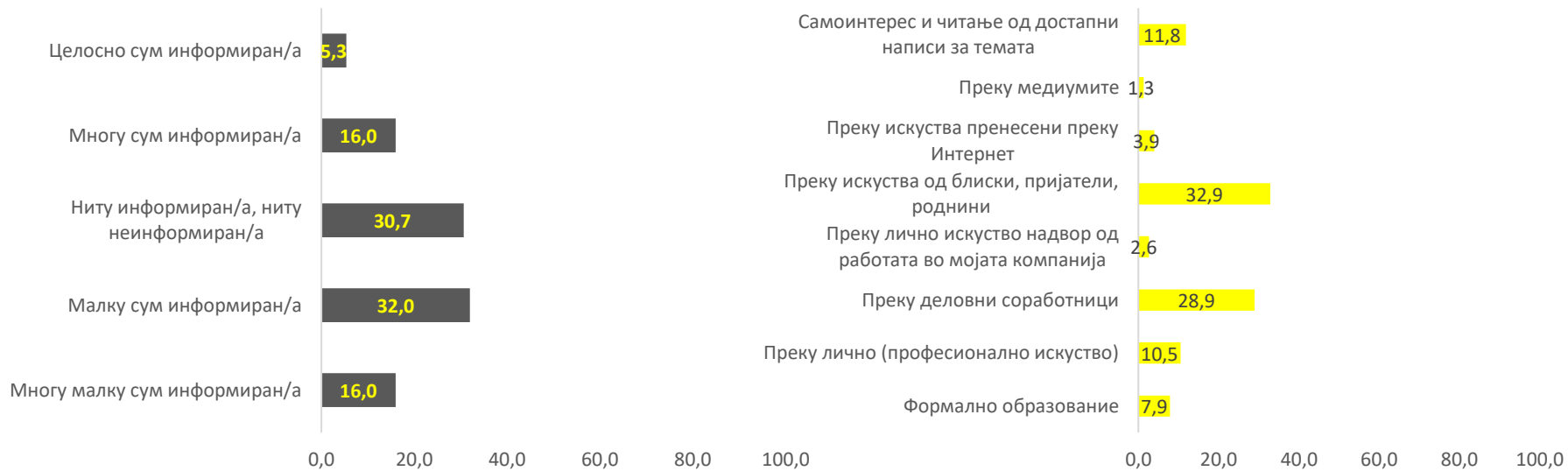
И да се понуди опција за субвенција на трошоците за постапката повторно висок процент од над 85% не би се согласиле на импелемтација на ваква активност. Сепак повисок е процентот на оние кои би прифатиле да посетат некоја од информативните работилници за да ги добијат потребните информации – 24.4% сигурно би присуствувале.

КОТАЦИЈА НА БЕРЗА

П26. КОЛКУ ДЕТАЛНО СТЕ ИНФОРМИРАНИ ЗА ТОА ШТО Е КОТАЦИЈА НА БЕРЗА?

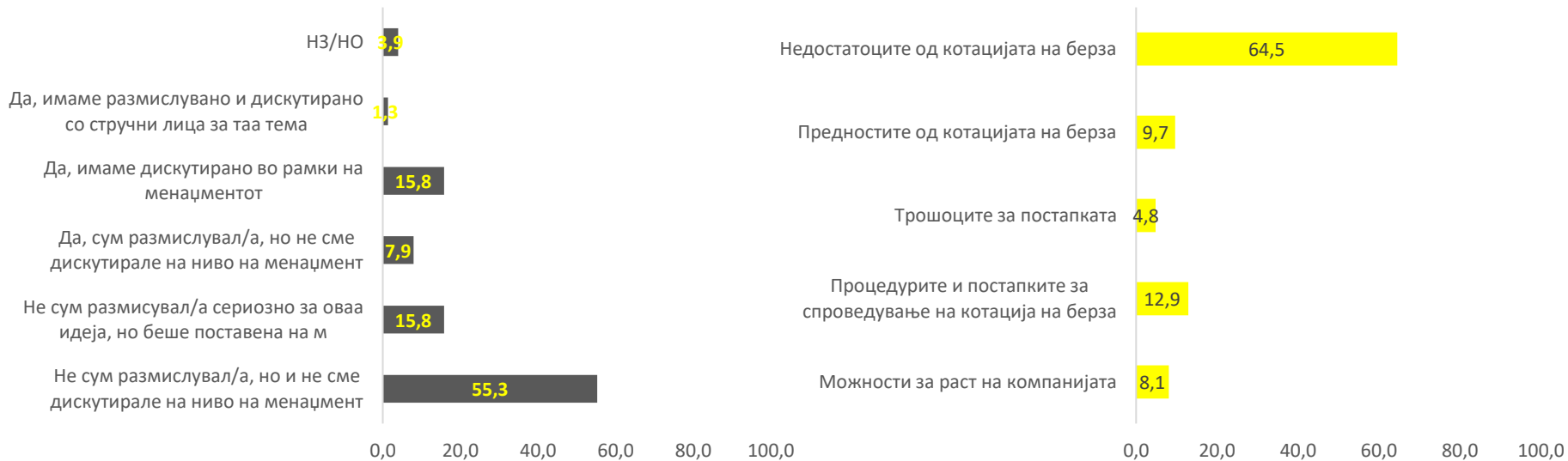
П27. ОД КАДЕ СЕ ИНФОРМИРАВЕТЕ ЗА КОТАЦИЈА НА БЕРЗА?

Како и за емисија на хартии од вредност така и за котација на берза над две третини од компаниите се со лимитирана информираност. Највлијателен извор се блиските кои имале искуство и деловните соработници.

П26. ДАЛИ МЕНАЏМЕНТОТ НА КОМПАНИЈАТА РАЗМИСЛУВА ЗА КОТАЦИЈА НА БЕРЗА?

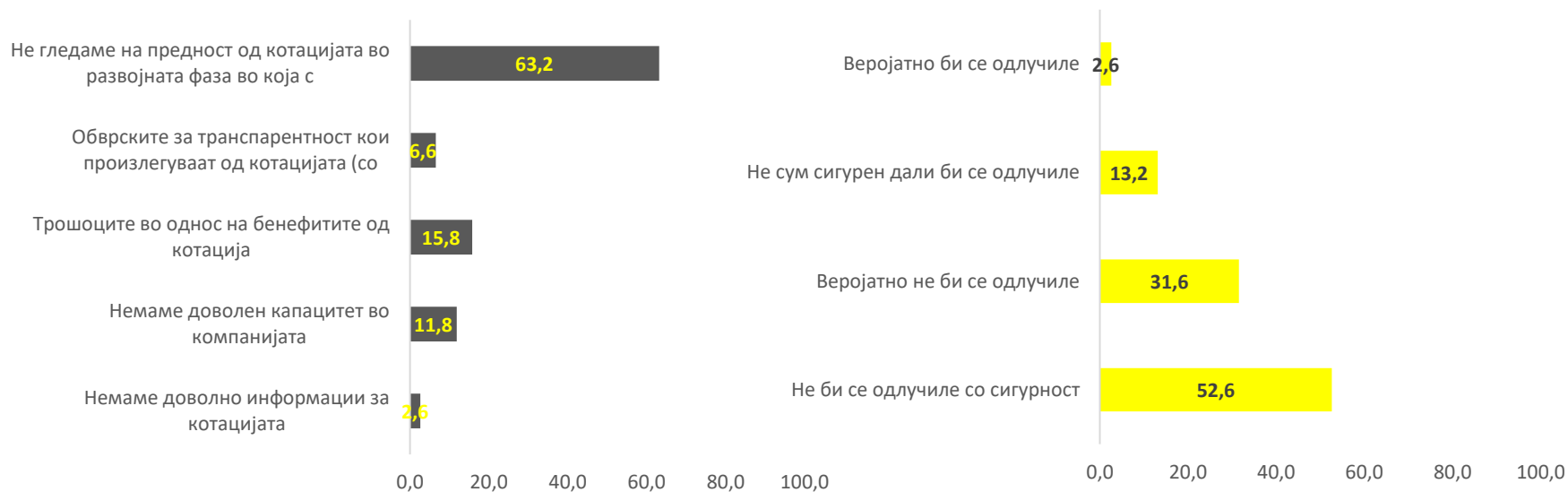
П27. КОИ ИНФОРМАЦИИ ГИ ЗЕМА МЕНАЏМЕНТОТ НА ВАШАТА КОМПАНИЈА ВО ПРЕДВИД ПРИ ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКА ЗА КОТАЦИЈА НА БЕРЗА?

Нешто повеќе од половина од компаниите не размислуваат за котација на берза, а околу 16% изјавиле дека веќе дискутирале за тоа. Кога носат одлука за котација на берза Менаџментот главно се води од недостатоците на котацијата на берза, а само 8.1% се водат од можностите за раст кои ги нуди котацијата на берза.

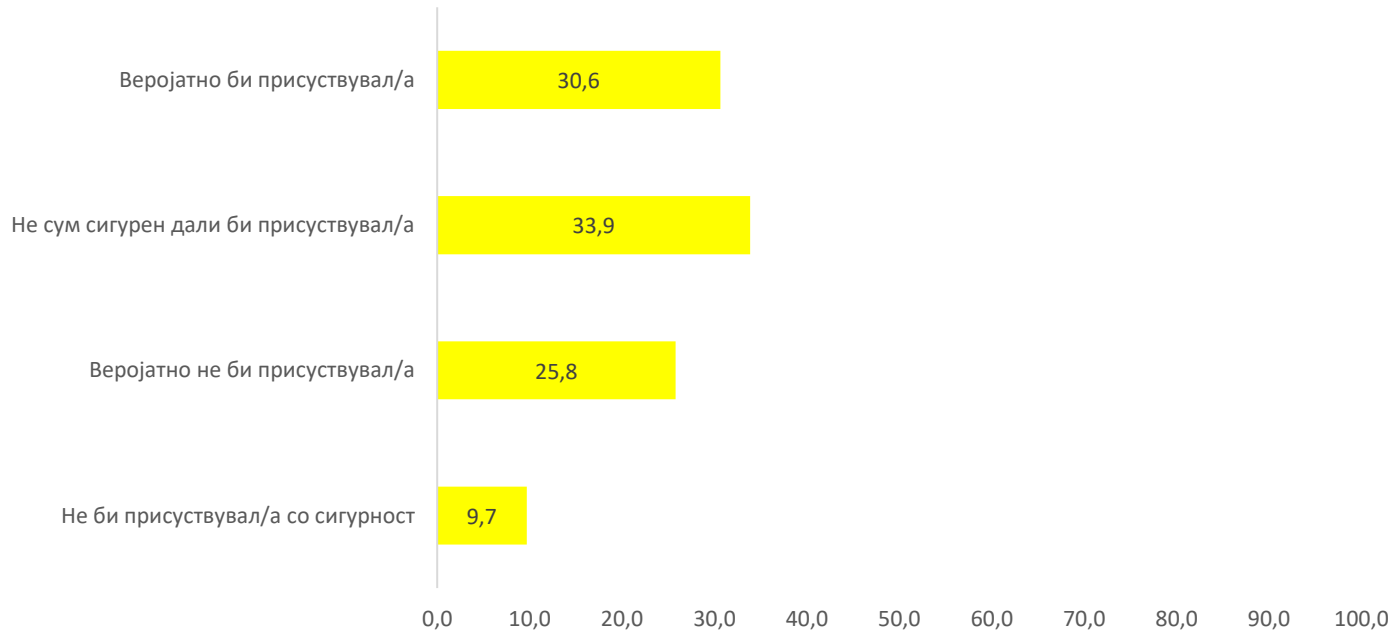
П28. КОИ СЕ ПРЕПРЕКИ СПОРЕД ВАС ЗА ДА КОТИРАТЕ НА БЕРЗА?

П29. ДАЛИ ДОКОЛКУ ПОСТОИ СТРУЧНА ПОМОШ ВО ЦЕЛИОТ ТЕК НА ПОСТАПКАТА, БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ НА ВАКВА ПОСТАПКА? (СО ОЦЕНКА ОД 1 ДО 5 КОЛКУ СТЕ СИГУРНИ ДЕКА БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ)

Околу 60% не гледаат некаква предност во котизацијата на берза во развојната фаза во која е компанијата, додека околу 16% препрека им се трошоците во однос на бенефитите кои ги носи, а 12% немаат доволен капацитет во компанијата. Доколку им се понуди стручна помош, 3% би се одлучиле, додека 53% сигурно не би се одлучиле.

ПЗО. КОЛКУ Е ВЕРОЈАТНО ДЕКА БИ СЕ ОДЛУЧИЛЕ НА ДА ПРИСУСТВУВАТЕ НА ИНФОРМАТИВНА РАБОТИЛНИЦА НА КОЈА БИ ГИ ДОБИЛЕ СИТЕ ПОТРЕБНИ ИНФОРМАЦИИ И ДЕТАЉИ ЗА ПОСТАПКАТА НА КОТАЦИЈА НА БЕРЗА?

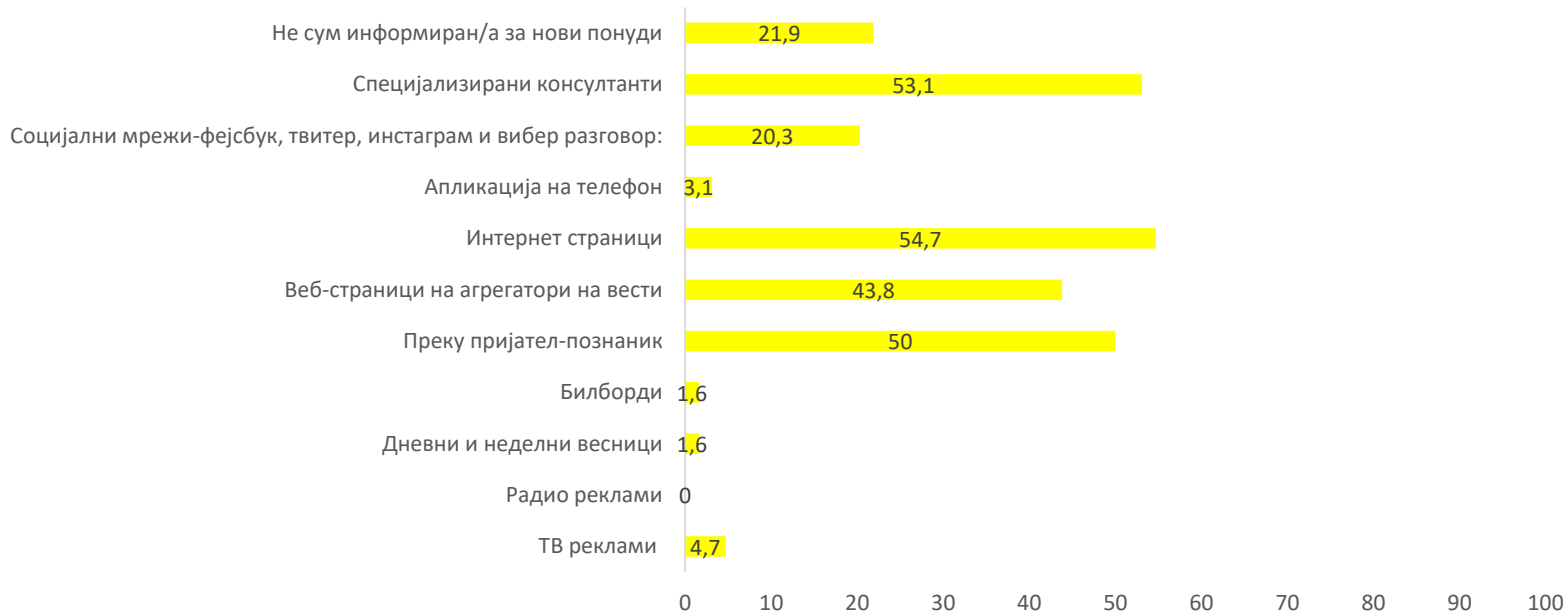

Интересот за информативни работилници кај сите услуги кои ги пружа Македонска берза е значајно повисок отколку подготвеноста да се користат истите тие инструменти. Ова укажува на потенцијал за користење на ваков тип работилници како средство за едукација, но и на индуцирање потреба за нивно користење преку промоција на бенефитите од истите.

ИНФОРМИРАЊЕ

П33. Како дознавате за новите понуди за финансирање на компании генерално?

Извори на информации за финансирање се сведуваат на лични контакти и пренос на искуства. Интернет, агрегатори на вести и социјални медиуми се исто така значаен извор на информирање.

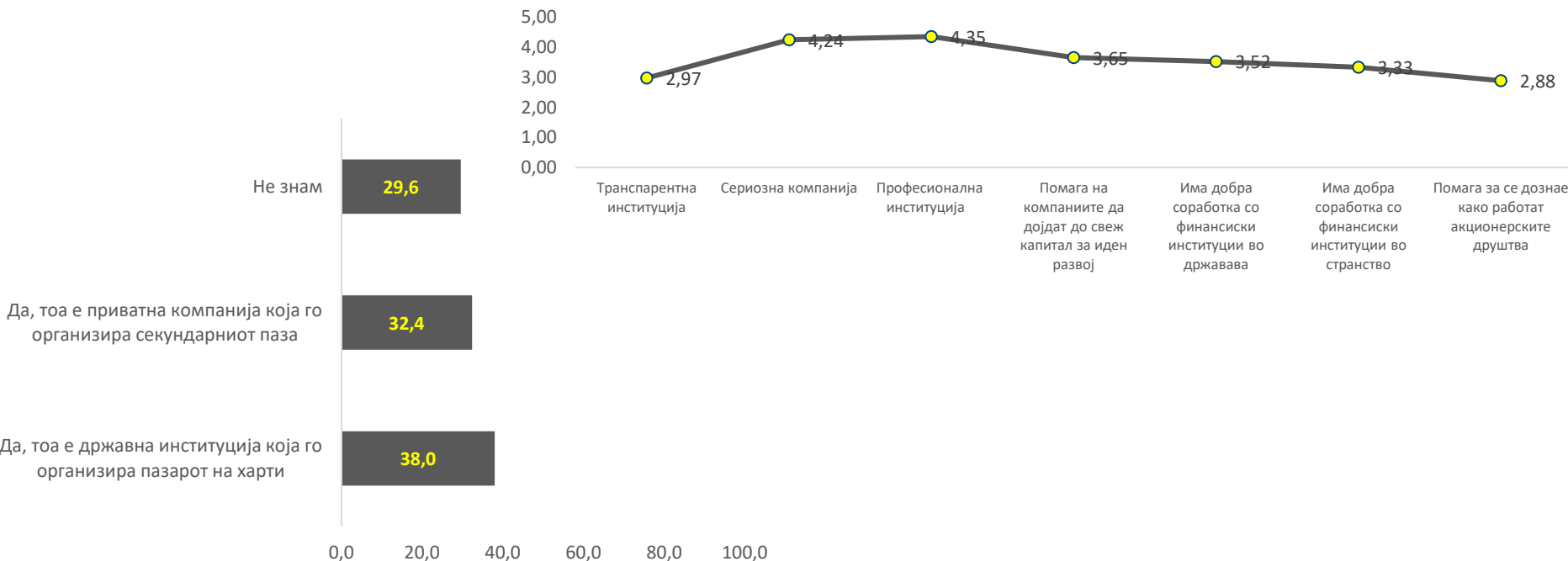

ИМИЦ НА МАКЕДОНСКА БЕРЗА

П34. ДАЛИ ЗНАЕТЕ ШТО Е МАКЕДОНСКА БЕРЗА?

П35. Ве молам кажете ми во која мерка се однесуваат следниве атрибути за Македонска берза?

Испитаниците се поделени околу информациите за Македонска берза, сепак најголем % сметаат дека тоа е државна компанија. Перцепцијата на Македонска берза е најзаситена во однос на атрибутите сериозна, професионална компанија. Останатите атрибути се натпросечни, но сепак укажуваат на урамнотежен тренд.

STRATUM R&D

Контакт:

Весна Кузмановиќ PhD
Иновациски Менаџмент
Тел: +389 70 344 770

STRATUM R&D Скопје
Славејко Арсов 39-16
1000 Скопје
Македонија
Тел.: ++389 02 3220613